

UNIwersYTET
WARszAWSKI

Centrum Europejskie UW

Warszawa, 18 października 2023 r.

Dr hab. Kamil Zajączkowski

Dyrektor

Centrum Europejskie

Uniwersytet Warszawski

Recenzja pracy doktorskiej mgra Karola Janosia pod tytułem „Republika Federalna Niemiec wobec Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej”, napisana pod kierunkiem naukowym prof. dr. hab. Krzysztofa Miszczaka, Warszawa, maj 2023, str. 412.

Przedstawiona mi do recenzji praca doktorska mgra Karola Janosia pod tytułem „Republika Federalna Niemiec wobec Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej” spełnia kryteria merytoryczne i formalne sformułowane w Ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (na podstawie art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 poz. 1789 z późn. zm.) w związku z art.179 ust. 1 i ust. 3 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 3 lipca 2018r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 poz. 1669 z późn. zm.).

Recenzja pracy doktorskiej ma przede wszystkim za zadanie odpowiedzieć na pytanie w jakim stopniu praca ma charakter oryginalny, a także czy spełnia podstawowe kryteria

(standardy) tego rodzaju prac pod względem metodologicznym, merytorycznym i formalnym, a także językowym.

Dokonując pozytywnej oceny niniejszej rozprawy doktorskiej wziąłem pod uwagę następujące kryteria oceny: istotność tematu rozprawy; założenia badawcze, metodologiczne i teoretyczne; charakter i struktura rozprawy; sposób rozwiązania problemu badawczego; styl i język.

1. Kryterium istotności tematu rozprawy

Unia Europejska jest przykładem najbardziej zaawansowanego w rozwoju systemu regionalnego na świecie. Jednocześnie na płaszczyźnie międzynarodowej, stworzyła ona ugrupowanie obejmujące swoim zasięgiem niemal wszystkie sfery życia politycznego, gospodarczego, społecznego. Potencjał i zakres wpływów nadają jej pozycję jednego z najważniejszych aktorów na scenie światowej. Ten udział przejawia się nie tylko rosnącą rolą wymiany gospodarczej i handlowej z zagranicą (w znacznym stopniu decydującą o rozwoju gospodarek państw członkowskich), ale także dążeniem do bycia aktorem globalnym w sferze polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

WPBiO miała dać państwom członkowskim UE elastyczne narzędzie do reagowania na kryzysy, zagrażające – pośrednio lub bezpośrednio – jej bezpieczeństwu. Należy zaznaczyć, iż od samego początku istnienia EPBIO (a następnie WPBiO) zakładano dwa ważne ograniczenia dla tej polityki. Po pierwsze, misje/operacje WPBiO mają dotyczyć tylko i wyłącznie szeroko pojętych kwestii zarządzania kryzysowego. Nie mogą wykraczać poza ten obszar. Zdaniem Nicole Gnesotto unijna definicja terminu obrona to wyłącznie zarządzanie kryzysami poza Unią, a nie polityka obrony własnych terytoriów i obywateli. Po drugie, rozwój zdolności UE do działania w polityce bezpieczeństwa i obrony ma nie prowadzić do podważania pozycji NATO jako podstawowego filaru bezpieczeństwa Europy. WPBiO nie stanowi alternatywy dla NATO. Wręcz przeciwnie. Ma przyczyniać się do zwiększenia aktywności międzynarodowej UE, jednocześnie jest ona traktowana co najwyżej jako instrument realizacji WPZiB, a nie jako system wspólnej obrony. Nie obejmuje więc tworzenia tzw. obrony terytorialnej, która pozostaje w gestii NATO.

Jednocześnie należy wskazać, że badając – zarówno z perspektywy teorii naukowej, jak też praktyki politycznej – Unię Europejską jako aktora na scenie globalnej i jej politykę bezpieczeństwa i obrony, mamy do czynienia ze strukturą bardzo niejednorodną w wymiarze instytucjonalno-prawnym oraz funkcjonalnym, którą należy traktować jako swoistą kategorię zbiorczą. Obejmuje ona bowiem nie tylko właściwą strukturę unijną, czyli Unię jako taką. Co

niezwykle istotne, należy ponadto uwzględnić państwa członkowskie, które wprowadzi wnoszą wkład w międzynarodową działalność Unii, ale jednocześnie prowadzą własne polityki zagraniczne i bezpieczeństwa.

W tym kontekście praca mgr. Janosia zasługuje na szczególne uznanie. Autor bowiem podjął się próby analizy WPBiO z perspektywy jednego z najważniejszych państw członkowskich w UE - Republiki Federalnej Niemiec. Taka konstrukcja pracy ma swoje uzasadnienie, o czym sam Autor wspomina we Wstępie. Jak zauważa „w kontekście WPBiO państwa członkowskie można określić jako <prawdziwą siłę kierującą> UE” (s. 12). Jednocześnie, jak dodaje Autor, „RFN ze względu na swój potencjał gospodarczy i polityczny należy do państw, których stanowisko ma decydujące znaczenie dla dalszych postępów w dziedzinie WPBiO. Niemcy już od początku lat dziewięćdziesiątych prezentowały się jako jeden z głównych orędowników rozwijania współpracy w dziedzinie polityki i bezpieczeństwa” (s. 12). Autor wskazuje również, słusznie i celowo, we Wstępie na inne uwarunkowania, te międzynarodowe i wewnętrzne, które determinowały rozwój WPBiO. Do tych pierwszych zaliczył m.in.: arabską wiosnę, terroryzm, agresywną politykę Rosji wobec Ukrainy, prezydenturę Trumpa. Do tych drugich: wejście w życie Traktatu Lizbońskiego („WPBiO jako integralna część WPZiB zyskała umocowanie traktatowe w prawie UE” (s. 10)), przyjęcie przez UE Globalnej Strategii Bezpieczeństwa w 2016 r. oraz brexit. Wszystko to sprawia, że tematyka doktoratu ma swoje uzasadnienie i jest ważna.

Temat rozprawy doktorskiej i przedmiot badań, na co Doktorant wskazuje we Wstępie na stronie 14 został jasno określony i sformułowany. To „przeanalizowanie aktywności RFN w ramach WPBiO w latach 2009-2017” (s. 14). Pod względem zakresu przedmiotowego problematyka nie budzi wątpliwości. Zagadnienie to należy rozpatrywać w sferze analizy polityki zagranicznej państwa oraz UE jako aktora/podmiotu w stosunkach międzynarodowych. Tak też czyni Autor, stosując i używając do tego koncepcji ról międzynarodowych jako instrumentu analizy polityki zagranicznej (rozdział 3.).

Na wyróżnienie zasługuje zwłaszcza fakt wyboru szerszego zagadnienia niż tylko i wyłącznie podejmowanych przez RFN działań w ramach WPBiO. Doktorant skrupulatnie skupia się bowiem w pierwszej kolejności na założeniach polityki zagranicznej RFN, a także charakteryzuje koncepcje ról międzynarodowych RFN. I to z tego punktu widzenia i z tej perspektywy wyprowadza cały swój wywód dotyczący działań RFN w ramach WPBiO. Na podstawie omówionych w rozdziale pierwszym, drugim i trzecim pojęć i teorii Autor ukazuje stanowisko RFN wobec WPBiO, nade wszystko fakt, że „rozwój WPBiO był postrzegany przez Berlin jako instrument integracyjny” (s. 324). Dzięki temu praca ma charakter

holistyczny, ukazuje rozwój WPBiO i politykę RFN w tym zakresie jako ważny element polityki europejskiej i globalnej Berlina (rozdział 5.).

To wieloaspektowe ujęcie problematyki decyduje o oryginalności tematu i jego znaczeniu poznawczym. Autor próbuje dokonać w pracy doktorskiej rekonstrukcji i istoty aktywności RFN z perspektywy teorii ról międzynarodowych – „rozumianej tutaj jako teoria konstruktywistyczna, wedle której kultury, role, tożsamości i ich przemiany stanowią bazę dla definicji interesów państw i ich działań w systemie międzynarodowym” (s. 14). Przedmiotem więc jego analizy jest polityka zagraniczna, bezpieczeństwa i obrony Niemiec w kontekście WPBiO z zastosowaniem teorii ról międzynarodowych. WPBiO, jak przekonuje słusznie Autor, „jest segmentem polityki UE, gdzie dochodzi do zderzenia interesów państw członkowskich, a także ich zróżnicowanych tożsamości, tradycji i doświadczeń historycznych” (s. 14). Takie ujęcie tematu pozwala na głębsze jego poznanie, uwypukleniu jego złożoności i wielowymiarowości.

Jednocześnie recenzowana praca doktorska wypełnia znaczącą lukę w badaniach nad polityką państw członkowskich wobec WPBiO. Trzeba w pełni zgodzić się z Doktorantem, że wciąż mało jest opracowań na ten temat (s. 12): „...zaskakująco mało uwagi w literaturze naukowej poświęcono roli, oczekiwaniom, a także stanowiskom państw członkowskich wobec WPBiO, mimo że stanowią one decydujący czynnik dla rozwoju współpracy w dziedzinie polityki i bezpieczeństwa UE”. Autorzy zazwyczaj opisują relacje zewnętrzne UE lub przedstawiają rozwój i istotę WPBiO i tym samym tylko fragmentarycznie i pobieżnie omawiają problem państw członkowskich i ich stanowiska wobec WPBiO (s. 20-21). W ostatnich latach, jak doktorant wskazuje, powstała znaczna liczba publikacji dotycząca poszczególnych wymiarów polityki zagranicznej, bezpieczeństwa i obrony RFN. „Brakuje w dalszym ciągu całościowych opracowań monograficznych poświęconych aktywności RFN w ramach WPBiO” (s. 22).

Dokonując oceny wyboru problematyki badawczej należy także podkreślić wymiar praktyczny przedstawionej rozprawy na co wskazuje sam Doktorant w swoim uzasadnieniu wyboru tematu (s. 12). Niemcy, najpierw z Francją i Wielką Brytanią, stanowiły tzw. „wielką trójkę”, dzięki której możliwe stało się utworzenie WPBiO. Po brexicie, to Francja i RFN stały się motorem zmian w ramach WPBiO, o czym Autor wnikliwie pisze w rozdziale 5.2. Kwestia ta zaś, tj. reformy WPBiO, jest ważna ze względu chociażby na rolę i pozycję UE w świecie oraz jej aspiracje odgrywania roli aktora globalnego. Istnieje więc zapotrzebowanie na wiedzę na temat polityki wybranych (tych największych) państw członkowskich wobec WPBiO.

2. Założenia badawcze, metodologiczne i teoretyczne

Problem badawczy pracy jest dobrze skonstruowany. Uzasadnienie jego wyboru zostało poprawnie określone i zdefiniowane (s. 9-14). Doktorant przyjął za główny problem badawczy „znalezienie odpowiedzi na pytanie: co determinowało charakter aktywności RFN w ramach WPBiO w latach 2009-2017” (s. 14). Dążył także do „ukazania wpływu działań podejmowanych przez Niemcy na rozwój WPBiO i proces wzmacniania rozwoju zdolności UE w tym obszarze” (s. 14). Są to kluczowe założenia problemu badawczego, z którym w pełni korespondują zarówno struktura pracy, jak następnie cele i hipotezy (s. 14-20). Jednocześnie - co także należy pozytywnie ocenić - biorąc pod uwagę powyższe założenia, Doktorant w swojej pracy próbuje zidentyfikować i ukazać relacje przyczynowo-skutkowe między działaniami RFN w sferze polityki zagranicznej i obronnej a rozwojem WPBiO. Mamy więc do czynienia ze spójnością założeń metodologicznych przedstawionych we Wstępie i rozdziale 1. oraz strukturą pracy, a także sposobem rozwiązania problemu badawczego.

Wskazane przez Doktoranta postępowanie analityczne (s. 18-19 oraz s. 51-57) pozwala w pełni zbadać rolę i znaczenie RFN w WPBiO w sposób wszechstronny, tj. od kwestii formalno-prawnych, po praktykę polityczną.

Warto też odnotować, że główna teza pracy (dość rozbudowana, w tym przypadku jest to uzasadnione i słuszne) i pięć hipotez szczegółowych (s. 16-17) są odpowiednio powiązane z celem pracy i postępowaniem analitycznym. Świadczy to o tym, że Autor od samego początku panował nad całą konstrukcją publikacji. Tak ułożone teza i hipotezy odnajdują odzwierciedlenie w planie pracy. Pozwala to skoncentrować się na istocie problemu jaki postawił przed sobą Autor.

Przedstawiony w pracy przegląd literatury i jej związek z rozprawą należy uznać za satysfakcjonujący. Przytoczone przez Autora publikacje zostały podzielone według klucza tematycznego i problemowego. Dotyczyły one WPZiB, WPBiO oraz polityki zagranicznej, obronnej i bezpieczeństwa RFN. Dokonał na stronach 20-23 przeglądu literatury, polegającej na zidentyfikowaniu głównych problemów poruszanych przez badaczy i ich kategoryzację w kontekście realizowanego problemu badawczego. Taki zabieg uznać należy za trafny. Na tej podstawie Autor wnioskuje czym charakteryzuje się i wyróżnia na tym tle jego publikacja.

Autor swoje badania oparł na analizie i krytyce źródeł zastałych w postaci literatury przedmiotu. W tym kontekście na wyróżnienie należy świadoma strategia badawcza, która m.in. polegała na skoncentrowaniu się głównie na analizie dokumentów izby niższej parlamentu RFN, MON RFN oraz niemieckich partii politycznych, które tworzyły koalicje rządowe na szczeblu federalnym. Doktorant skorzystał, za co należy go pochwalić, z jakościowej analizy treści w ujęciu Philippa Mayringa, wskazując na użyteczność tej metody w badaniach. Analiza ww. źródeł, zwłaszcza w rozdziałach 5. i 6. stanowi o unikatowości tej pracy.

Autor ze względu na specyfikę przedmiotu badań korzystał w pracy z teorii ról międzynarodowych. Teoria ta została zastosowana gdyż zdaniem Doktoranta w najlepszy sposób wyjaśnia ona „długotrwałe normy i wartości, które wywierały wpływ na aktywność RFN w ramach WPBiO” (s. 15). Autor wskazuje na użyteczność tej teorii ponieważ „opisana w niej możliwość wystąpienia napięć i konfliktów między rolami oraz procesu ich zmiany umożliwia wyjaśnienie zróżnicowanej aktywności RFN w ramach WPBiO” (s. 16). Jednocześnie tam, gdzie Autor omawiał role RFN nawiązywał do konstruktywizmu. Twierdzi, że ze względu na specyfikę polityki RFN (zobacz rozdział 2. pracy) i UE w sferze międzynarodowej bez odwołania się do tej idei nie sposób badać adekwatnie polityki zagranicznej RFN i Unii Europejskiej. Ponadto doktorant zauważa, że „konstruktywizm i teorię ról międzynarodowych łączy właśnie przypisywanie dużego znaczenia w analizie polityki zagranicznej czynnikom ideacyjnym związanym ze świadomością decydentów politycznych i społeczeństw oraz ich percepcjom związków z innymi uczestnikami stosunków międzynarodowych” (s. 33). Autor wskazuje zalety teorii ról międzynarodowych na tle innych podejść badawczych (s. 50). Zabiegiem potrzebnym, ważnym i porządkującym rozważania Autora było przedstawienie i charakterystyka ról międzynarodowych RFN w latach 2009-2017 w rozdziale 3. Niejako ten rozdział jest wstępem do dalszych, bardziej pogłębionych analiz w następnych rozdziałach rozprawy. Ujęcie problemu badawczego w ramy czasowe należy uznać za wskazane i prawidłowe (s. 17). Taki zabieg pozwala skoncentrować się na istocie problemu.

Należy wskazać na pewne uwagi i kwestie do rozważenia przez Doktoranta.

Doktorant używa określenia „teza pracy” (s.16). Powinno być hipoteza. To hipoteza jest weryfikowana, pozytywnie lub negatywnie.

W pewnym stopniu Autor nawiązywał, poza konstruktywizmem, do liberalizmu, choć nie pisał o tym bezpośrednio. Należy zauważyć, że liberalizm ma wysoką moc wyjaśniania koncepcji mocarstwa niewojskowego (*civilian power*) a konstruktywizm koncepcji mocarstwa normatywnego jako głównych strategii UE w sferze międzynarodowej. Koncepcje

te łącznie wchodzi w skład szerszej i bardziej pojemnej kategorii *soft power*. Za uzasadnione wydaje się więc dokładne wyjaśnienia tych powiązań i samych terminów (choćby w rozdziale 2. lub 3.). W kontekście wnikliwej analizy dotyczącej RFN na tle polityki UE jako *soft power*, *normative power*, *civilian power*, Doktorant pominął te określenia w odniesieniu do UE lub je wspominał pobocznie (np. w przypisie 117).

Autor nie wspominał o metodach (1.2.1.) z których skorzystał w dalszej części dysertacji. Za pomocą metody czynnikowej Doktorant zidentyfikował czynniki i trendy kształtujące poszczególne składowe polityki zagranicznej RFN. Metodę systemową natomiast zastosował w kontekście analizy twierdzeń odnoszących się do instytucjonalnego i procesualnego charakteru polityki zagranicznej RFN i stosunków zewnętrznych UE.

Doktorant ma tendencje do powtarzania pewnych kwestii, także dotyczących założeń opisanych w rozdziale 1 oraz we Wstępie. Na przykład strony 19 i 27; 41 i 47; 19/20 i 61. Uniknięcie tego faktu pozwoliłoby bardziej zdynamizować tekst.

Powyższe uwagi nie wpływają jednak na wysoką ocenę pracy. Reasumując, Doktorant trafnie i klarownie przedstawił problem badawczy, cel, stan badań, zidentyfikował lukę badawczą, następnie sformułował problem badawczy, tezę oraz przedstawił hipotezy. Pod względem merytorycznym przedstawione założenia pracy nie budzą wątpliwości. Wskazują one, co chce badać i dlaczego Doktorant.

3. Charakter i struktura rozprawy

Plan i układ pracy jest spójny i logiczny, rozwijający autorską narrację. Praca podzielona jest na 6 rozdziałów. Poszczególne rozdziały z jednej strony są ściśle ze sobą powiązane, z drugiej odnoszą się do postawionych przez Autora tezy i hipotez badawczych. Kolejność rozdziałów jest prawidłowa. Cztery pierwsze rozdziały mają charakter wprowadzający, teoretyczny i porządkujący. Autor charakteryzuje w nich główne założenia badawcze i teoretyczne pracy, a także podstawowe założenia polityki zagranicznej i obronnej RFN – istotne z punktu widzenia dalszych rozważań Autora. Rozdziały 5. i 6. stanowią główną oś pracy. Tytuły poszczególnych podrozdziałów są czytelne i dobrze nazwane. Oddają istotę pracy i omawianego problemu. Tym samym plan pracy i konstrukcja pracy jest dobrze przemyślana. Nie ma miejsca na przypadek.

Recenzowana rozprawa doktorska kwalifikuje się jako deskryptywno-analityczna (sam autor tak określa swoją pracę na stronie 60.). Doktorant, co zasługuje na pozytywną ocenę, ukazał w sposób całościowy problematykę stosunku RFN wobec rozwoju WPBiO UE.

Rozdziały dotyczące bezpośrednio tych kwestii, a więc 5. i 6., dowodzą znajomości specyfiki w tym obszarze.

Każdy z rozdziałów zakończony jest podsumowaniem. To zabieg pożyteczny, pozwalający na spójny wywód.

Reasumując, przyjęta struktura pracy jest logiczną konsekwencją i funkcją przyjętych wcześniej założeń badawczych.

4. Sposób rozwiązania postawionego problemu badawczego

W warstwie realizacyjnej rozprawę doktorską należy ocenić pozytywnie. Uzyskujemy wszechstronną, kompleksową analizę dotyczącą stanowiska RFN wobec rozwoju WPBiO.

Doktorant dokonał omówienia najpierw w ujęciu syntetycznym przesłanek i uwarunkowań polityki zagranicznej i bezpieczeństwa RFN oraz głównych jej założeń (rozdział 2.) ujmując je w ramy teorii ról międzynarodowych (rozdziały 1. i 3.), a także szerzej w ujęciu ról jakie UE odgrywa w porządku międzynarodowym. Rozdziały 1. 2. i 3 są rzetelną, opartą o literaturę przedmiotu, identyfikacją ww. uwarunkowań i założeń.

Autorowi udało się także wskazać na główne formy aktywności RFN w sferze WPBiO (rozdział 5. i poprzedzający go rys historyczny w rozdziale 4.). Trzeba także w tym kontekście pozytywnie ocenić umiejętność syntezy i przedstawienie w sposób klarowny oceny tejże aktywności.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje użyty przez Doktoranta autorski sposób postępowania analitycznego oraz jego konsekwentne zastosowanie w rozprawie doktorskiej, co odzwierciedlone jest w strukturze rozdziałów 5. i 6. Jednocześnie sposób przedstawiania tego modelu (zob. s. 51-57) dowodzi nie tylko znajomości problematyki badawczej, ale także umiejętności badawczych Doktoranta, przede wszystkim przemyślanej strategii badawczej. Pierwszy etap postępowania analitycznego Doktoranta „polegał na przedstawieniu oczekiwań wewnętrznych i zewnętrznych składających się na koncepcje ról międzynarodowych” (s. 18). Drugi etap koncentrował się na badaniu zaangażowania RFN w ramach WPBiO (w tym stanowiska wobec: zmian instytucjonalnych w WPBiO; relacji UE i NATO; misji i operacji WPBiO i udziału w nich; reformy Bundeswehry). Trzeci etap był swoistym podsumowaniem badań.

Wartością dodaną pracy są wnioski przedstawione w konkluzjach rozdziału 6. oraz zakończeniu pracy. Autor w sposób logiczny, klarowny i jednoznaczny dokonuje prezentacji wyników badań. Dowodzą one umiejętności badawczych Doktoranta, zwłaszcza próby

uogólnienie i generalizacji. Przedstawione w tych częściach rozprawy, na podstawie badań empirycznych, wyniki i tezy logicznie nawiązują do przyjętych założeń badawczych.

Uwagi odnośnie rozdziału 5. dotyczą pewnych kwestii związanych z instytucjami, formami współpracy w ramach WPBiO. Przy wyjaśnianiu kwestii dotyczącej próby tworzenia dowództwa odpowiedzialnego za operacje wojskowe UE (s. 186-189) Doktorant powinien w większym stopniu przedstawić stan obecny i specyfikę dowodzenia tymi operacjami unijnymi.

Podobnie przy opisywaniu problemu Grup Bojowych UE (s. 189-190). Autor nie wspomina, a warto, że nigdy nie były one użyte. Państwa członkowskie UE nie zdecydowały się na ich użycie zarówno w Czadzie w 2008 r., a także do ustabilizowania sytuacji w Mali w 2013 r. i podczas działań w RŚA w 2014. Chociaż rodzaj konfliktu i cele, jakie postawiono przed misjami UE idealnie wpisywały się w zadania dla grup bojowych.

Wydaje się, że podrozdział 5.2.1. jest zbyt obszerny. Pewne kwestie są zbyt szeroko opisywane, jak chociażby Globalna Strategia Bezpieczeństwa z 2016 r. Dla zdynamizowania tego ważnego podrozdziału zalecam pewne fragmenty umieszczać w przypisach.

W rozdziale 5. (podsumowaniu) i zakończeniu pracy zdarzają się powtórzenia.

Reasumując, Doktorant w sposób rzetelny i właściwy dokonał potwierdzenia przyjętych przez siebie założeń. Dowodzą tego nie tylko treść zakończenia rozprawy, w którym Doktorant weryfikuje przyjęte we Wstępie tezę i hipotezy, ale także fakt ich poddania analizie w kolejnych rozdziałach.

5. Styl i język rozprawy

Recenzowana praca została napisana w sposób komunikatywny i poprawny pod względem językowym. Pewne zastrzeżenia związane są z występującymi w niektórych miejscach pracy sformułowaniami lub błędami językowymi/technicznymi. Dla przykładu:

s. 12 – jest WBPiO, powinno być WPBiO;

s. 12 (i następne): Autor używa często określenia „segment polityki UE” mając na myśli WPBiO; proszę rozważyć inną formę;

s. 27 – jest „zsyntetyzowanie” – proszę zmienić tę formę;

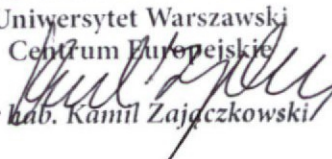
s. 28 (i następne) – Autor używa często formuły „orientacji teoretycznej”; wydaje się, że zastosowanie innego zwrotu byłoby celniejsze i lepsze.

6. Najważniejsze uwagi

Uwagi, które zgłosiłem, nie podważają absolutnie mojej pozytywnej oceny recenzowanej rozprawy. Jest to rzetelne i całościowe dzieło przedstawiające specyfikę i złożoność opisywanej problematyki. Praca ma charakter nowatorski, zwłaszcza w Polsce. Brak jest bowiem podejścia holistycznego i ukazania tej problematyki w taki sposób.

Konkluzje

Rozprawa doktorska mgra Karola Janosia zasługuje na pozytywną ocenę. Spełnia ona kryteria metodologiczne, merytoryczne i formalne. Doktorant opanował wiedzę o przedmiocie badania oraz wykazał się umiejętnościami badawczymi, w tym potrafi zidentyfikować problem badawczy, a następnie kreatywnie go rozwiązać. Rozprawa potwierdza kompetencje analityczne Doktoranta. Tematyka pracy jest wartościowa. Tym samym należy podkreślić, że recenzowana praca doktorska spełnia ustawowe wymagania pracy doktorskiej. Biorąc powyższe pod uwagę wnioskuję o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów w procedurze doktorskiej.

DYREKTOR
Uniwersytet Warszawski
Centrum Europejskie

dr hab. Kamil Zajczkowski